

Škaf za vsak štirikrat
in velja s poštnino
tudi in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelju v tiskarni
sv. Cirila, korodke
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Politični kateh. št.
slovenskega društva do-
ljuje list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pozornost! Listi dobri
so v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Bokopci se ne vra-
šajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se datine enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 47.

V Mariboru, dne 20. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Dvojezični napisi.

(Govor poslanca Žičkarja.)

Nemški poslanci so v državnem zboru
nujno zahtevali, da morajo na neki lokalni
železnici na Češkem biti samo nemški
napisi postaj. V razpravi dne 13. t. m. se je
oglasil tudi slovenski poslanec Žičkar,
ki je zahteval dvojezične napise na Spod.
Štajerskem. Govor se glasi:

Ako se gospodje pritožujejo, da so ža-
ljena njihova narodna čustva, ker so na ime-
novani železnici poleg nemških tudi češka
imena postaj, koliko bolj opravičene so pri-
tožbe slovenskega prebivalstva na južnem
Štajerskem in v slovenskem delu Koroške,
ker so ondi na progah južne železnice in
dveh lokalnih železnic s a m o nemški napisi.
(Čujte!) Prebivalstvo je v ogromni večini
slovensko, a sprevodniki kličejo le nemška
imena postaj, katerih ljudstvo ne razume.
(Živahni mejklici.)

Slovenske občine, okraji in drugi za-
stopi so prosili za dvojezične napise — jaz
sam sem predložil več takih prošenj, toda
brez uspeha. Zato se mi umestno zdi, da se
o tem govori v zbornici.

Južna železnica teče na slovenskem Sp.
Štajerskem od Spielfelda do Trbovelj, od
Maribora do Spod. Dravograda in dalje po
slovenskem Koroškem do Beljaka, od Pra-
gerskega do Kaniže in od Zidanega mostu do
Brežic proti Zagrebu. Skoraj ves ta svet je
čisto slovenski, ker je poleg 81% Slovencev
le 19% Nemcev. (Čujte!)

Ali ni torej naravno, da bi morali biti
napisi postaj slovenski in da bi sprevodniki
klicali slovenska imena postaj. Kaj še! Vsi
napisi na teh progah so edinole nemški in
sprevodniki kličejo le nemška imena. (Čujte!
Čujte!)

Treba tudi pomisliti, da se imena postaj
vse drugače glasé v nemškem, kakor pa v
slovenskem jeziku. Na primer imenujejo slo-
vensko Rače—Kranichsfeld, Hoče—Kötsch,
Slov. Bistrica—Windischleistriz, Poličane—
Pölschach, Laško—Tüfler, Rimske Toplice—
Römerbad, Zidan most—Steinbrück, Trbov-
lje—Trifail; na progi proti Dravogradu so
Ruše—Maria Rast, Ribnica—Reifnig, Vu-
hred—Wachern, Vuzenica—Saldenhofen, Me-
tlovo—Mittlern, Sinčaves—Kühnsdorf, Re-
karjaves—Rückersdorf, Kriva vrba—Krum-
pendorf, Poreče—Pörschach, Vrba—Velden,
Lipa—Lind, Podravlje—Föderlach, Jezer-
nica—Seebach, Beljak—Villach; na progi
proti Kaniži se imenuje Ormož—Friedau,
Velika Nedelja—Grosssonntag, Središče—Pol-
strau. In razun v Ptuj in Središču je le
malo Nemcev tam okrog. Istotako so Zidan
most prekrstili v Steinbrück, Sevnico v Li-
chtenwald, Krško v Gurfeld, Brežice v
Rann.

Čudno pa je pri južni železnici, da ima
na Kranjskem dvojezične napise in da spre-
vodniki kličejo nemška in slovenska imena
postaj. In vendar prebiva na južnem Štajer-
skem isti slovenski rod, kakor na Kranjskem.
Zato res ne vem, zakaj ni na Štajerskem
dovoljeno, kar velja na Kranjskem. Edini
vzrok je menda ta, ker smatrajo južno Šta-

jersko že ponemčeno. (Čujte!) Da, dokazati
skušajo, da na Štajerskem ni več Slovencev.
Tako tudi potniki, ki slišijo le nemška imena,
mislijo da so na nemški zemlji.

Proti takemu tolmačenju in potvarjanju
jevnega mnenja moramo odločno ugovarjati.
(Živahno pritrdjevanje.) Vlada je dolžna, da
napravi konec temu, ker to žali narodna
čustva slovenskega prebivalstva. (Tako je!)

Na Spod. Štajerskem imamo tudi dve
lokalni železnici Celje—Velenje in Poličane—
Konjice. Tudi tukaj so na postajah le nemška
imena. Žalec je Sachsenfeld, Polzela—Braslovče
se glasi Heilenstein—Frasslau, Rečica je Riez-
dorf, Pesje—Hundsorf, Velenje—Wöllan.
Na progi Poličane—Konjice je postajališče
»Plankenstein«. Noben človek ne razume
tega kitajskega imena, (Posl. Albrecht: Prav
dobro, častiti gospod!), vsi poznajo le Zbelovo,
Dražmirje so prekrstili v Gattersdorf. (Posl.
Albrecht: To ni lepo, da nemški jezik imenu-
jete »kitajski«! — Ugovori slovenskih poslancev.)
Da, v tem zmislu, ker teh imen Slovenci ne
razumejo. Sprevodnik kliče »Gattersdorf«, a
nihče ne pozna tega imena.

Ko se je gradila železnica Velenje—Sp.
Dravograd, so nekatere občine in slovenje-
graški okr. zastop prosili želez. ministrstvo,
da bi bila na postajah tudi slovenska imena,
in sicer na prvem mestu, na drugem pa
nemška. Izvršilo se je, toda na prvem mestu
so nemška imena. Nisem pa slišal, da bi bilo
na tej progi zato manj prometa, ker so na-
pisi dvojezični. Pa tudi prebivalstvo je zado-
voljno z dvojezičnimi napisi. Kar je torej v
redu na tej kratki progi, to bi moralo biti

Listek.

Tolažba v smrtni uri.

Resnična povest.

(Konec.)

Ko je nekoč tudi tako vzdihoval, pri-
krevsal je berač Lenart, ki je iz Kruljeve
hiše odnesel marsikateri dar. Lenart je bil
že v vsej okolici dobro znan, da si vzame
sam, česar mu ljudje sami ne dajo. Tako je
opravljal vedno dva posla. Po dnevu je be-
račil, po noči pa kradel. Lahkoverni ljudje
so radi verjeli, da zna Lenart tudi coprati.
»Kaj pa stokaš tu, Krulje? Lej ga no!« na-
govori berač Krulja. »Ali te ne puste notri,
da bi izpil frakelj brinovca? Vidiš, dokler si
imel kaj v mošnji, odpirala so se ti vrata
kar na strežaj, sedaj pa ti niti špranje ne
pokažejo. Tako je na tem puhlem svetu!
Imel si lepo premoženje, pa si ga zapravil in
jaz sem storil isto. Sedaj pa nimava nič, in
nama tudi ne more nikdo nič vzeti.« »Kaj
se boš norčeval z menoj!« reče jezno Matevž,
»pomagaj mi raje, če kaj znaš; saj pravijo,
da si čarovnik. Začaraj mi, da bom imel le
vedno polno mošnjo v žepu, potem pa bova
pila, da bo le kaj. Pa če bi ti res kaj znal,
potem bi naredil sam sebi, saj si potreben

ravno tako kakor jaz.« — »Le ne bodi pre-
več ošaben, če hočeš, da si bodeva prijatelja;
sedaj nisi več posestnik, temveč berač kakor
jaz! Tako neusmiljenega srca pa tudi nisem,
da bi puščal svojega brata v revščini. Po-
magal ti bodem že, zato, ker me nisi nikoli
praznega od hiše odpravil Samo malo se
moraš tudi pobrigati.« — »Le povej brž«,
reče Krulje naglo, »vse bom storil, da le
dobim denar, drugače po zimi zmrznem.«

»Pa pojdi z menoj, greva h Gaberniku.
Nocoj je stara sama doma, on je odšel po
kupčiji. Ko bi le ti vedel, kako lep kupček
denarčka ima v omari, to bi se ti cedile
sline! Samo dvakrat boš zagrabil s periščem,
pa imaš dovolj do smrti. Enkrat sem že po-
skušal, pa nisem mogel sam odtrgati deske
pod streho, obadva pa bodeva že. Tako veš,
si bova pričarala denarja. Hehehe!« — »Kra-
dla bova torej?« reče Krulje in mravljinici
mu zletijo po hrbtu. »Kako pa; ali pa vzela,
kakor že hočeš reči, saj je vse jedno.« »Le
pojdiva, raca na vodi! Saj so tudi nama
ukradli posestvi. Drugega nisva dobila kakor
nekoliko pijače.«

Sklep, pomagati si s tatvino iz zadrege,
bil je storjen. Šla sta h Gaberniku, posestniku,
ki je bil oddaljen od vasi kake četrt ure.
Potihoma sta oblazila hišo in ko sta se pre-
pričala, da ju ne čuti živa duša, šla sta

na delo. »Nikar tako naglo ne trgaj, da naju
kdo ne sliši. Le polagoma! Ti ne znaš!« za-
godrnjal je Lenart. »Ta hudir se ne da od-
trgati«, rentalil je Matevž, »pomagaj mi!«
Akoravno kruljev, priskočil je Lenart brzo
na pomoč. Ali sedaj opazi, da se bližajo od
vrta sem trije možje, ter zašepeče: »Beživa«,
in odpihal jo je hitro v gozd, kolikor je le
mogel s šepavo nogo. Kruljec se spusti v beg,
ali oni trije so mu za petami. Urno je pre-
skočil bližnji plot, ali sedaj mu prilete gnojne
vile naravnost v hrbet. Toliko, da se ni
zgrudil na tla, le strah, da ga ne vjamejo,
mu je dajal moč, da je ušel v gozd.

Pastir, ki je še hodil krog živine, je sli-
šal ropot pred durmi. Pogledal je skozi linico
in videl nekoga, ki je trgal. Zbudi brž obadva
hlapca, ki sta spala v bližini. Vsak je zgrabil,
kar mu je prišlo v roke in tako so se na-
potili nad tatova.

V gostem grmovju v gozdu je čepel
Lenart in globoko sopol. Strah in urna hoja
sta ga upehala. »Ti si za krajo, ti sleva ti!«
pozdravil je prisopivšega Matevža, ki se je
zgrudil na tla. »Škoda, da sem te seboj vzela,
sam bi bil opravil boljše. Saj sem vedel, da
boš v svoji neumnosti koga priklical. Meniš,
da je krasti tako kakor bi hruške pekel. Oba-
dva bi jo lahko skupila!« »Oh Lenart, do-
volj imam«, vzdihoval je Krulje. »Kaj si

na vseh železnicah, ki vozijo na slovenskem Spod. Štajerskem.

Prebivalstvo je zahtevalo tudi dvojezične napise in pečate pri poštini uradih. Preje so nekateri poštni uradi tudi dobili dvojezične napise. Sedanja vlada pa se malo ali celo nič ne ozira na opravičene zahteve slovenske. V Sevnici, Dramljah, v Ljutomeru n. pr. je prav malo Nemcev. Te občine so že večkrat prosile za dvojezične napise, pa brez uspeha. (*Post. Biankini: Kaj pa na to rečejo?*)

Kaj rečejo? Da bi slovenski napisi razburili Nemce! Za naše pritožbe je vlada gluha. (*Klici: Tako je!*)

Sploh so na javnih poslopih le nemška imena, uradni odloki, pozivi itd., le nemški.

Kdaj pač dobimo v Avstriji vlado, ki ne bode le v besedah pravična, ampak tudi v dejanju, in sicer tudi Slovencem?

Dokler se to ne zgodi, slovanski narodi ne bodo zadovoljni in srečni. Mi Slovenci torej zahtevamo, da vlada naše itak skromne pravice ne le v teoriji prizna, ampak tudi povsod v javnem življenju. (*Zivahna pohvala. — Govorniku tovariši častilajo.*)

Državni zbor.

Dunaj, 19. novembra.

Volitev v 10. dunajskem okraju.

«Slovenski Gospodar» je že omenil, da so pri ožji volitvi za deželni zbor v Favoritih zmagali krščanski socijalci z večino 39 glasov. Ta izid volitve je strahovito razburil židovske socijalne demokrate. Ti so vložili v državni zbornici nujni predlog ter obdolžili ne le samo krščanske socijalce, temveč tudi vlado nepostavnega postopanja pri volitvi. Pa tudi krščanski socijalci so vložili nujni predlog proti judom in njihovim zaveznikom, katerim dokazujejo, s kakšnim nasilstvom so nastopili proti krščanskim volilcem. O tej zadevi se je obravnavalo v zbornici dne 14. in 18. novembra. Z vso divjo strastjo sta poslanca Pernerstorfer in Schuhmeier napadala osebito dr. Luegerja, dunajskega župana. Pa tudi krščanski socijalec dr. Gessmann in dr. Pattai nista ostala dolžna odgovora na vsa lažnjiva predbacivanja socijalnih demokratov. Mokraški agitatorji, pa tudi slaboznane mokraške ženske so z blatom in gnojico oblivali krščanske volilce, kamenje in vrče metali na nje, s stoli so jih pobijali; nekateri krščanski volilci so bili ranjeni. Očitati so mokači županu dunajskega mesta, da je nalašč ponarejal volilne zapisnike na škodo liberalnih volilcev. Dr. Pattai je dokazal v svojem govoru, kakšna laž je to predbaci-

vanje. Sicer je vladni zastopnik naznanil, da se je že začela sodnijska preiskava in se bojo kaznovali vsi, ki so učinili kaj nepostavnega.

Termenska kupčija z žitom na borzi.

Poslanska zbornica je to velevažno postavilo na korist kmetstvu ljudstvu, katero se peča s pridelavanjem žita, sklenila v zadnjem zasedanju; gospodarska zbornica jo je pa nekoliko spremenjeno vrnila zopet poslanski zbornici. Gospodarski odsek poslanske zbornice je sprejel te dni od gospodske zbornice spremenjeno postavilo, ki pride v eni prihodnjih sej v obravnavo, če bo sploh še zboroval državni zbor.

Nujni predlog za uimske škode.

Veliko število teh predlogov zahteva nujno podporo od države za poškodovance. Dotični odsek pa še ni mogel predložiti zbornici svojega poročila, ker vlada tudi še ni objavila napovedanega postavnega načrta, po katerem hoče prispevati za škodo prizadetih. Več poslancev je zahtevalo, naj se ta stvar reši kmalu.

Državni zbor razpuščen?

Zadnje dni so se vršile nove obravnave med Čehi in Nemci. A ker slednji nočejo privoliti v nobeno ugodnost Čehom na korist, se mir med obema narodoma ne more skleniti. Radi tega pa tudi državni zbor ne more začeti rednega obravnavanja o važnih zadevah, kakor: državni proračun za l. 1903, pogodba z Ogersko, dovolitev vojaških novincev za l. 1903, zvišanje vojakov i. t. d. Vloženih je dozdaj čez 50 nujnih predlogov, kateri se morajo vzeti v pretres poprej, kakor pridejo na vrsto imenovane vladne predloge. Ker ni upanja, da se pogodijo Čehi in Nemci, namerava vlada prihodnje dni za nekaj tednov odgoditi državni zbor in pričeti nova pogajanja med Čehi in Nemci. Če ta pogajanja ostanejo brezuspešna, se razpusti državni zbor. Potem bo delal namesto zbornice znani § 14, s katerim se bo dovolil proračun za l. 1903, se bojo dovolili vojaški novinci, se bo zvikšalo število vojakov in plača cesarskemu dvoru za 2 milijona kron. Tako se govori v poslanskih krogih.

Napisi na železničnih postajah.

Nemci na Češkem se čutijo razžaljene, ker se po tamošnjih nemških pokrajinah napravljajo napisi po železničnih postajah v nemškem in češkem jeziku. Te strašne «krivice» ne morejo prenašati. Cela kopa nemških poslancev je radi tega vložila nujne predloge z zahtevo, naj vlada poseže vmes ter odpravi češke napise. Železnični minister

je izpovedal, da se to godi radi potrebe potujočega prebivalstva. Pri tej priložnosti je povzel besedo slovenski poslanec Žičkar ter razkrival mnogo več krivice, katere se godijo slovenskemu prebivalstvu na Spodnjem Štajerskem in Koroškem na južnoželezničnih progah in po nekaterih deželnih železnicah. Tu so namreč napisi s a m o n e m s k i. Dr. Pommer je nekaj klobosaril proti g. Žičkarju češ, da slovensko prebivalstvo ne želi nobene spremembe.

Politični ogled.

Presvitli cesar boleha na revmatizmu (trganju po udih) in že več dni ne zapusti grada Schönbrunn. Vendar bolezen ni nevarna in upati je, da presvitli cesar kmalu zopet popolnoma ozdravi.

Katoliško šolsko društvo in ministri. Minulo soboto je imelo katoliško šolsko društvo za Avstrijo dvoje slavnostnih zborovanj, na katerih sta govorila mej drugimi poslanca dr. Porzer in princ Alojzij Lichtenstein. Med drugim tudi o velikem pomenu zadnje kršč. soc. zmage za razširjanje katoliške ideje v Avstriji. K zborovanju so bili tudi povabljeni ministri Koerber, Goluhovski, Hartel, Call, Böhm-Bawerk in Režek, a se povabilu niso mogli odzvati ter so poslali oprostilna ter pozdravna pisma. To pa je povzročilo nepopisni krik pri protiverskih strankah. Židovsko-liberalno časopisje napada avstrijske ministre, ki se sploh drznejšo odgovoriti na povabilo tega društva, ki hoče ustanoviti krščanske šole namesto sedanjih. Toda to vpitje je brezuspešno. Katoliška zavest napreduje!

Srbi iščejo prestolonaslednika. Vkljub raznim izjavam kralja Aleksandra, da v Srbiji sedaj še nihče resno ne misli na rešitev vprašanja glede srbskega prestolonasledstva, je vendar to vprašanje v srbskih krogih neprestano na dnevnem redu. Pred nedavnim je došla v tem oziru iz Belgrada zanimiva vest, da namerava kralj proglasiti za svojega naslednika na srbskem prestolu brata kraljice Drage, ki biva sedaj v Parizu. To vest pa je srbska vlada takoj najodločneje zavrnila. Sedaj pa je došla v tem oziru nadaljna vest. Iz Belgrada namreč javljajo, da so 18. okt. v državni tiskarni na zelo skrivnosten način natisnili kraljev proglas, v katerem se kraljičin brat proglašja za prestolonaslednika. Ta tiskovina pa, tako javljajo v navedenem poročilu, ni zagledala belega dne, ker so o njej pravočasno zvedeli avstrijski vladni krogi na Dunaju in poslali v Belgrad tak migljaj, da

steknil? »Gnojne vile mi je nekdo v hrbet porinil.« — »Prav ti je storil, čemu se pa vtikaš v reči, katerih ne razumeš. Ako bi tiho trgal, pa se ne bi nič zgodilo; ti si pa lomil kakor medved.« — »Lenart! Ti si vsega tega kriv; zakaj si me pa pregovoril?« — »Glej ga no, sedaj bo pa še mene dolžil! Zakaj si pa šel, saj te nisem vlekel seboj!« — »Lenart, jaz bom umrl, oh, kaj bo? Lenart! ti si me zapeljal v največji greh, pomagaj mi, da se spovem; pojdi po gospoda!« — »Ljubi moj, nimam časa hoditi okrog gospodov; nič kaj ne marajo zame in vrhu tega bi se še izdal, da sem hotel Gabernika okrašt. Potlej bi me pa vtaknili v luknjo. Poskusi se kesati, bo že kako šlo. Jaz pa potegnem drugam, tu ni nič več varno.« Nato je švedral dalje po hosti, ne meneč se za tovariša, ki se je vil v smrtnih bolečinah. Kruljc je videl, da se mu bliža zadnja ura. »Oh, ljubi Bog, usmili se me! Samo toliko mi prizanesi, da se še obtožim svojih grehov. Kaj bo z menoj, če sedaj tu umrjem?«

Žeja ga je neznosno mučila. Zbere vse moči, da bi se priplazil do kakega studenca. Pa komaj se spravi po koncu, že pade zopet nazaj. »Izgubljen sem, izgubljen, nobene pomoči ni!« zastoka obupno.

Nakrat se zaslišijo koraki. Nekdo prihaja! Upljivo gleda Matevž proti strani, od

koder se slišijo koraki in zagleda moža v dolgi rujavi kuti, ki je prihajal proti njemu.

»Mož, sveti mož, pomagajte mi!« zakliče s prosečim, slabotnim glasom. Menih se približa. »Kaj pa je, da tako stokaš?« — »Umrli bom, gospod. Oh, resite me, da ne izgubim večnega življenja. Spovejte me!« Menih mu pregleda rane in jih za silo obveže. »Ali bi ne bilo bolje, da pokličem ljudi, in bi te spravili v bližnjo vas, da bi te ondi polagoma prevideli?« — »O gospod, ni časa, brž, brž, jaz umiram!«

Duhovnik poklekne zraven njega. Njegovo mlado lice kaže že moško resnost. Že je bolnik pri kraju z obtoževanjem in menih moli na tihoma zraven njega. Ali zdajci se še enkrat nagne k duhovniku, še mu nekaj pripoveduje. Strme mu zre duhovnik v obraz, na obličju mu je brati, da so ga zadnje besede bolnikove zelo ganile.

»Vi ste moj oče?« reče potem. »Moj Bog, kako ste do tega prišli! Potolazite se in pogledajte. Tu pred vami stoji vaš Tomaž, sedaj oče Pavel. Božja volja je, da vam prinesem zadnjo tolažbo.«

Začuden je zrl bolnik v duhovnika; ali je res, ali se mu le sanja. »Tomaž, ti si, Tomaž, katerega sem tako grdo odgnal od hiše. Ali mi moreš odpustiti?« — »Davno

je že odpuščeno. Saj je bila to božja volja v prid meni in vam.«

Bolnik se je čutil sedaj močnejšega, menih mu je pomagal na noge. Počasi sta prikorakala v vas. Prišla sta do prve, nekdanje Kruljčeve hiše. Le na menihovo prošnjo je sprejel novi gospodar bolnika v hišo ter mu dal pripravno posteljo.

»Tomaž«, prosil je Kruljc, »povej mi vendar, kako si prišel do tega stanu in kako se ti je godilo po svetu, odkar si odšel. Povej mi, potem bom lažje umrl.« In menih začne pripovedovati:

»Ko sem tisto popoldne pasel živino na senožeti pri cesti, se ustavi na cesti voznik s precej obloženim vozom in me vpraša, če hočem z njim, ker bi potreboval jednega taklega. Jaz sem mu odvrnil, da rad, samo bojim se, da bi me očem ne pretepal. »Kako pa te bode lasal, ako odideš z menoj. Dobil boš lepe konje in voz ter se vozaril od mesta do mesta.« Meni so bile te besede po volji in pustil sem vse ter šel z njim. Prišla sva na Gornje Štajersko, kjer sem obiskoval samostansko šolo. Ker sem se — kakor vsak Slovenec — lahko učil, so me radi imeli. Menihi so zatorej prosili voznika, naj me pusti v samostanu, ker imam dober talent. Meni pa se je življenje v samostanu prikupilo in rad sem ostal tam. Dokončal sem